

Teometus ja talitus:
Tallinn, Kaarli tän. nr. 8.
Harju malewa staap — tel. 4-21.

Sellimise hind:

Postiga: 6 kuud — 50 f.
" " " " — 1 tr.

Ruulutuste hind:
Ruulutuste tüüp 6 f. m. m.
Esimisel " 10 " "
Teisel jees " 12 " "
R. L. 50 protsenti hinnaalandus.
Sellimisi võtavad vastu kõik kmp.
pääitub ja naisjaost. esinased.

Harjulane

Raatseliidu Harju malewa häälkandja

Nr. 18.

25. septembril

1930. a.

Sifu. 1) malewa päälitu kst. nr. 32; 2) Türi manöövri; 3) Öppused, karikavõistlused ja instruktorete tööpäevad; 4) Muundatused öppuste kohta; 5) Malewa päälitu korraldused; 6) Alüütsuste päälitute korraldused; 7) Seadaanded; 8) Naiskõdukaitse ala.

Harju malewa päälitu käskiri.

Nr. 32.

Tallinnas, 22. sept. 1930 a.

§ 1.

Olen minule Raatseliidu Ülema poolt lubatud korraliselt puhkuseks 21. sept. s. a. kell 08.00 tagasi jõudnud ja oma ameti kohuste täitmisele asunud. Wanem instr. kpt. Lind'il asuda oma otsekoheste kohuste täitmisele samast ajast arvates.

Siendus: Ljh. Nr. 812.

§ 2.

Alwaldan teadmiseks ja täitmiseks wäljandõtted R. L. Ülema kst. Nr. 44 §§ 2, 3 ja 4; Nr. 46 § 2 ja Nr. 47 §§ 4 ja 5. Nr. 44 § 2. „Meie Kõrge Kõlalisel Poola Presidendi kallaslaigu pidupäewad ja sel aastal eriti suurejooneliselt kujunenud üleriiklised Raatseliidu meisterwõistlused on läbi.

Poola Presidendi wastuwõtu ja auawalduste tseremoniidest osawõtnud malewate esindus mees- ja naiskonnad esinesid Raatseliidule wäärilise iseteadwusega ja distsiplineeritult.

Ule maa kofku kogund arwuldas parimate lasturite pere näitas omawahelises wõistluses, et lasteala, mis wäljakujunenud üheks tähtsamaks Raatseliidu tegewusharuks, areneb sibilindlalt ja huwi selle wastu on lewinenud ka kõige kaugematesse maanurkadesse. Wõistluste ladus korraldus ja jaanutusjed leidsid üldise heakskiitmise.

Kogu nende päewade ettewõtted õnnestusid ja jätsid nii Poola kullalistele kui ka meie kaastodanikkudele Raatseliidust sügawa mulje. Kõik see kiinitab, et meie Raatseliidupere hindab kõrgelt oma ühtekuuluvust ja saab teadlikult aru omist ülesannetest.

Alwaldan tänu kõikidele neile Raatseliidu mees- ja naisliigetele, malewlastele ja

päälitutele, kes Poola Kõrge Kõlalisel Tallinnas wiibimise puhul Raatseliidu nimel üldise au ja lugupidamise töid.

§ 3. Ühes suwega möödub Raatseliidu suwine tegewuse hooaeg, mil tegewus peamiselt oli koondatud spordiwäljade ja lasteradadele. Kiired põllutööd ja nurmedel loflaw wili talistafid suwel taktilise wäljaõppetööd. Wiimasel ajal walitses Raatseliidu elus suwel ajutine waitus.

Sügis on olnud alati selleks ajajärguks, kus Raatseliidu üfjustes korraldatakse traditsioonilised taktilised harjutused wõi manöövrid. Need õppused on Raatseliidu elus kujunenud oodatawatels suursündmusteks, millest malewlastel alati suure innu ja huwiga on osa wõtnud.

Käesolewal sügisel Raatseliit wõtaw osa suurtest kaitewäe manöövritest, milleks ettevalmistustööd juba käimas käiel hool. Käsin peale selle weel, korraldada malewates sügisel taktilisi õppusi, kasutades nende läbiwiimiseks ära eelmisel aastatel saadud kogemusi. Öppuste korraminet ja nende tagajärjed suurel määral rippuwad ära ettevalmistustöödest, mille peale ka malewate tõsist tähelpanu juhini. Wida põhjalikum on ettevalmistustööd, seda huwitawamatels ning õpetlikumatels taktilised harjutused kujunewad ja seda rohkem on eeldusi nende heaks korraminelt.

Tänan kõiki malewlasti, pealitud ja naiskõdukaitse liikmeid suwiste tegewuse eest! Jõudu sügisel tööt!

§ 4. Kehalise kaswatusel alal olemiseni enam wähem järjekindlalt saawutanud rahuldawaid tagajärgi, kuid sellele waatamata peab siiski tunnistama, et nii mitmel pool sellel alal weel asi lonkab.

Ei ole suudetud asuda tõsisele järjekindlale tööle, waid seda tehakse juhuslikult, katkendilisel. Kehalise kaswatusel eesmärgiks on kehaliselt tugewaks teha kõiki Raatseliitlasti, noori kui ka wanu mitte üksnes kaswutada ja arendada üht wäikest sportlaste ringkonda.

Mitmete Raatseliidu üfjuste senine tegewus kehalise kaswatusel alal on piirdunud peamiselt wõistluste korraldamisega. Sellest on wähe. Wõistlused enesest on küll heaks propaganda wahendiks, kuid need peawad harilikult järgnema tugewale ettevalmistus- ja harjutustööle, olemas wõimete ja harjutustulemuste möödupuust. Süsteemilindlad harjutused, kursused ja mitmekesine kehakultuuri propaganda olgu töö tuum. Ja sellele tööle tuleb kaasa tõmmata terwe Raatseliitlaste peret.

Kehalise kaswatusel juhitudena ja organisaatoritena malewates tegutsuwad spordipäälitid ja spordiklubide tegelased. Need on isikud, kes oma igapäewase töö kõrwal wabatahtliselt teewad Raatseliidu tööd. Saageli aga ajapuudusel ei ole ka neil võimalik igast tegewusest osawõtta, mille tõttu see kipub lonkama.

Töö edukuse mõttes on ülitähis sellel alal ka tööle rakendada Raatseliidu instruktoreid.

Kehalise kaswatusel töö reguleerimiseks ja intensiivsemaks läbiwiimiseks käsen igas malewas määrata üks instruktor, kelle otsekoheseks ülesandeks on malewa kehalise kaswatusel organiseerimine, koos spordipäälitute ja spordiklubide juhatusel tegewustawade kofkuseadmine ja nende tegelik läbiwiimine.

Nendel instruktoreitel ühendusse astuda peastaabi spordijaoskonnaga tarwilikkude juhitudõrde ja näpunäidete saamiseks.

Kehalise kaswatusel alal määratud hooaegade tegewuse tähtajad kindlaks alljärgnevalt:

1. Kewade ja suwihooaeg 1. aprillist — 30. septembrini,

2. sügis ja talihooaeg 1. okt. — 31. märtsini.

Hooaegade kohaselt malewatel warakult kofku seada tegewustawad mis esitada peastaabi hiljemalt kaks nädalat enne hooaja tegewuse algust, s. o. iga aasta 15 märtsiks ja 15. septembriks.

Malewates kehaliist kaswatust juhitiwate instruktorete nimes teatada peastaapi 10. sept. s. a.

Mitmes kaitseliidu ütsuses spordialal tegutsewad isikud, kes üldse ei kuulu kaitse- liitu ja keda kaaluwatel põhjustel ei leita ka võimaliku olewat kaitseliitu wastu wõtta. Tuletan meelde ja nõuan, et kaitseliidu nime ja wärwide all wõiwad wõistelda ainult kaitseliitlased.

Samasugune lugu on ka sportlastega, keda hääde sportlaste saawutuste tõttu mitmed kaitseliidu ütsused oma ridadesse on wastu wõtnud, et nende läbi spordimõist- lustel paremust saawutada, selle juures aga tähelepanemata jättes nende halwad elukombed, kalburused ja selle ütskõilsuse, millega nad suhtuwad kaitseliidu elu ja olule. Nad on ainult selleks kaitseliitu astunud et mõningatel mõistlustel auhinde

saawutada.

Sportlasi tuleb ühele pinnale asetada harilikude kaitseliitlas- tega ja ka neilt wanumatult nõuda kaitseliitlaste kohuste täitmist.

Kst. nr. 46 § 2. Kinnitan allpool loetletud kaitseliitlased malewate meister- tüttideks ja meisterlasturiteks ning luban neile kanda wastawaid malewate meister- tüttide ja meisterlasturite rinnamärke:

Krl. Nr.	Ametkoht.	Peretonna- ja eesnimi.	Kust malewast	T a g a j ä r j e d.			Silmade summa	
				lamades.	püsti.	põlwelt.		
I. tüttide klassis:								
7.	Saopäälit	Praks, Gustaw	Harju	149	74	132	373.	
II. tüttide klassis:								
7.	Saopäälit	Mildberg, Karl	Harju	71	30	63	172.	
Õsilaskurite klassis:								
				I s.	II s.	III s.	IV s.	
7.	Rühma pl. abi	Kemmel, Anton	Harju	34	37	38	34	150.
I. lasturite klassis:								
				lamades.	püsti.	põlwelt.	Silmade summa.	
7.	Malewlane	Sepp, August	Harju	21	20	28	69.	
II. lasturite klassis:								
				I s.	II s.	III s.	Silmade summa.	
7.	Rühma p. a.	Waskroos, Rudolf	Harju	32	31	33	96.	
Wäitsekaliibrilise püsti II. klassis:								
				lamades.	püsti.	põlwelt.	Silmade summa.	
7.	Kelw. päälit	Tõewälja, Woldemar	Harju	45	42	38	125.	
Püstoli II. klassis:								
				I s.	II s.	III s.	Silmade summa.	
7.	Kelw. päälit	Tõewälja, Woldemar	Harju	35	39	37	111.	

Kst. nr. 47 § 4. Muudan „Kaitse- liidu karikawõistluste wõistlusmääruste“ § 5 lõiget 2 järgmiselt:

„Igal wõistlusel peab wiibima wähe- malt kaks kohtunikku wäljastpoolt malew- konda, mille koosseisu wõistlew ütsus kuulub.....“ asemel lugeda:

„Igal wõistlustel peab wiibima wähe- malt kaks kohtunikku wäljastpoolt ütsust, kellel wõistlus korraldatakse.....“

§ 5. „Kaitseliidu karikawõistluste wõistlusmääruste“ selgituselt teatan, et karikawõistlustel wõib kasutada nii sõja- wäe kui ka wabapütsse, millised peawad wastama „Laskewõistluste määruste“ § 6 ja 7 nõuetele.

Sõjawäepütsidega wõistlejatele karika- wõistlustel liisafilmi ei anta.“

§ 3.

Kaitkula kompanii juures lugeda ajuta- tult spordiklubi, arwates 3. sept. s. a. Kinnitan Kaitkula kompaniis spordiklubi walitud juhatusse koosseisus: esimees kl. J. Tamm, esimehi abi kl. J. Wõmma,

sekretär kl. D. Sawifit, sekretäri abi kl. A. Nuga ja kassahoidja kl. E. Weede- mann — kõiil 3. sept. s. a. arwates.

Siendus: Ljh. nr. 856.

§ 4.

Kinnitan:

Kloostri malewonnas: täskude- täitjaks päälituts — kl. H. Klau ja ma- lewonna adjutantiks — kl. H. Born'i, mõlemad 1. sept. s. a. arwates.

Jõeletme kompaniis: sanitaar- päälituts — Dr. S. Krausp'i ja propa- ganda päälituts — kl. M. Tomp'i — mõlemad 18. sept. s. a. arwates.

Harju kompaniis: sanitaarpäälit- tuts Dr. G. Kallau 1. sept. s. a. arwates!

Siendus: Ljh. nr. nr. 844, 865 ja 875.

§ 5.

Kohtadele on määratud ja kin- nitatud:

Kloostri kompaniis: II. rühma päälituts — kl. H. Pisang'i ja III. rühma päälituts — kl. A. Mittenbrit'i — mõ- lemad 1. sept. s. a. arwates.

Jõeletme kompaniis: I. (Jõe- lehtme) rühma päälituts — kl. Arthur Saarmal'i ja temale abiks — kl. A. Jõgi; I. rühmas — 1. (Kabala küla) jao päälituts — kl. J. Jaagomägi, temale abiks — kl. E. Kemmel'i; 2. (Jõeletme) jao päälituts — kl. E. Argus'e ja temale abiks — kl. E. Tornberg'i; II. (Jägala) rühma päälituts — kl. J. Hert'i ja temale abiks — kl. J. Prööm'i; II. rühmas — 1. jao päälituts — kl. A. Palts'i ja te- male abiks — kl. E. Jansen'i; III. (Paras- maa) rühma päälituts — kl. A. Tepp'i ja temale abiks — kl. A. Dehn'i; III. rühmas — jao päälituts — kl. H. Puu- sepp'a ja temale abiks — kl. J. Mardim'i; kompanii welskeriks — kl. J. Grünbuch'i, spordipäälituts — kl. A. Saarmal'i, rel- wurpäälituts — kl. Kotti's'e ja majandus- päälituts — kl. S. Siimon'i — kõiil 25. sept. s. a. arwates.

Kaitkula kompaniis: spordipäälit- tuts — kl. J. Wõmma — 3. sept. s. a. arwates.

Sarku kompaniis: I. rühmas — 5. jao päälitaks — H. S. Ehrmann'i; III. (Tabasalu) rühma päälitaks (ühes 1. jao päälitu kohuste täitmisega) — H. S. Prunfeldt'i; III. rühmas — 2. jao päälitaks — H. A. Merikall'i; IV. (Sörve) rühma päälitaks — H. S. Ehrmann'i — kõik 1. maist s. a. arwates. I. rühmas — 2. jao päälitaks — H. A. Emar'i — arwates 1. sept. s. a.

Siendus: Ljh. nr. nr. 844, 857, 865 ja 875.

§ 6.

Wabastan omal palwel Järwakandi II. kompanii päälitu abi kohalt H. S. Nääs'i, arwates 14. II. s. a.

Siendus: Ljh. nr. 838.

§ 7.

Wabastan elukoha muutmise tõttu Rae kompanii rühma päälitu kohalt H. E. Argus'e ja wiin tema üle Jõeletme kompaniisse, arwates 1. sept. s. a.

Siendus: Ljh. nr. 869.

§ 8.

Wabastan elukoha muutmise tõttu Kloostri malewkonna käsüdetäitja päälitu kohalt H. B. Waller'i arwates 1. sept. s. a.

Siendus: Ljh. nr. 844.

§ 9.

Wabastan omal soowil Kloostri kompanii II. rühma päälitu kohalt H. A. Himberg'i, arwates 1. sept. s. a.

Siendus: Ljh. nr. 844.

§ 10.

Wabastan elukoha muutmise tõttu Sarku kompanii III. rühma päälitu kohalt H. D. Stamm'i ja IV. rühma päälitu kohalt H. A. Uuder'i — mõlemad 1. maist s. a. arw.

Siendus: Ljh. nr. 875.

§ 11.

Saku kompanii noorte rühmast Ewald Marmor lugeda sama kompanii tegewliikmets, arwates 17. sept. s. a.

Siendus: Ljh. nr. 863.

§ 12.

Malewa koosseisu lugeda wastuwõetaks ja sisse kanda tegewliikmetena malewa ja allüksuste nimetirjadesse alljärgnewad kaitseliitlased: 22. sept. s. a. arwates.

Rae kompaniisse:

Johannes Treirat, Rudolf Trump, Karl Nullas, Ludwig Ringsepp, Gustaw Põldmäe, Erich Leitmann, Udo Malsroos, Ernst Malsroos.

Kurna üksikuisse rühma:

Saan Mikumägi.

Nehatu kompaniisse:

Gustaw Kurg.

Kiisipere kompaniisse:

Ludwig Wuls, Otto Ruulep, Heinrich Wuls, Woldemar Lindmann, Theodor Einberg.

Laitse üksikuisse rühma:

Arnold Wõmberg, Georg Kuhli, Johannes Pärnapuu.

Nõwa üksikuisse rühma:

August Silwer, Eduard Reiners.

Raafiku kompaniisse:

Juljus Erubof.

Paldiski kompaniisse:

Paul Klein.

Keila kompaniisse:

Johannes Reintam, Woldemar Nagun August Teimann.

Järwakandi II. kompaniisse:

Eduard Holm, Wassili Kuris, Mihkel Asp, Karl Epner, Aleks. Blumberg.

Kabala kompaniisse:

Harald Kuurmann, Aleksander-Eduard Wuld, Joh. Arjakse, Aleks. Kaun, Saan Reimann, Oskar Timberg, Bernhard Laasner, August Tiits, Oskar Hantsu p. Timberg, Heinrich Wisla, Martin Metsapihl, Karla Kerberg, Ferdinand Wultmann.

Kohila kompaniisse:

Aleksander Urbanik, Hans Ernejaks, Johannes Tiitsmann, Johannes Leikop, Arwet Mesjak, Rudolf Karu, Georg Riisemann, Flo Treublatt, Karl Mäekingas, Aleksander Saaler.

Kaiküla kompaniisse:

Johannes Tiits, Ewald Wõmma.

Triigi kompaniisse:

Oskar Nõmmela, Tõnu Jõpre, Heinrich Reinap, Arnold Wolmerfon.

Peningi kompaniisse:

Rudolf Teder, Wambola Reigard, August Dper, Ewald Tohver, Willem Kasmann.

Jõeletme kompaniisse — 24 sept. arwates:

Paul Kei, Woldemar Unt, Ewald Lemmit, Leopold Merits, Stepan Simon, Johannes Kottisse, Oskar Arakas, Woldemar Prööm, Aleksander Paltš.

Sarku kompaniisse 24 sept. s. a. arwates:

Arthur Laidorf, Johannes Klaaser, Ewald Kessfel, Aleks. Klanberg, Alfred Erne.

Keila noorte rühma 22. IX. 30 a. arwates:

Alfred Kala, Konstantin Kimberg, Arnold Milt.

Kiinu noorte rühma 22. IX. 30 a. arwates:

Eduard Kurg, Johannes Hermann, Johannes Keemann.

Nehatu noorte rühma 22. IX. 30 a. arwates:

Ewald Kangur, Endel Ots, Woldemar Tuist, Heimar Proomit, Walter Lawetern.

Kaiküla noorte rühma 22. sept. s. a. arwates:

Albert Mätas, Herman Nahkema, Ilmar Kuusemets, Harald Tõnson, Ewald Linsberg, Anton Naadil.

Saku noorte rühma 29. augustist s. a. arwates:

Harald Marmor, Boris Künnap, Eugen Künnap, Eduard Berenson, Ewald Marmor.

Laitse noorte rühma 22. sept. s. a. arwates:

Eimar Meller, Alfred Skõnberg.

§ 13.

Malewa koosseisust lugeda lahtunult, malewa ja üksuste nimetirjast kustutada alljärgnewad kaitseliitlased:

Keila kompaniist:

Johannes Brausen — omal soowil ja Leopold Riisfel — kaitsew., mõlemad 15. juulist s. a. arwates; Aleks. Kalkjal — elukoha muutmise tõttu 16. sept. s. a. arwates.

Kloostri kompaniist:

Bernhard Waller — 5. IX. s. a. arwates, elukoha muutmise tõttu.

Järlepa kompaniist:

Johannes Kulderknup — kaitsew. teenistusse mineku puhul 25. VI. s. a. arwates.

Rae kompaniist:

Heinrich Soon — kaitsew. ja Roman Paisner — elukoha muutmise tõttu, mõlemad 24. aug. s. a. arwates;

Järwakandi II. kompaniist:

Karl Hansen — kaitsew. teenistusse mineku puhul 1. sept. s. a. arwates; Ferdinand Nääs — omal soowil 14. II. s. a. arwates.

Jõeletme kompaniist:

Konstantin Buchwardt, Wiktor Arbusow, Aleks. Batašlow ja Felix Kebane — kõik elukoha muutmise tõttu 1. juulist s. a. arwates; Ulrich Roots, Woldemar Toom, Ernst Baomann — kaitsew. mineku puhul 15. IX. s. a. arwates; Jüri Tohver — omal soowil 1. juulist s. a. arwates.

Kiinu kompaniist:

Arnold Treufeld — elukoha muutmise tõttu 1. sept. s. a. arwates.

Sarku kompaniist:

Otto Stamm, Alfred Uudel, Alfred Arrak, Reinhold Klein, kõik elukoha muut-

mise tõttu 1. maist s. a. arwates; Erich Klein — kaitsew, teenistusse mineku tõttu 1. sept. s. a. arwates.

§ 14.

Rae kompaniist lugeda tegewliikmetest toetajateks liikmeteks nende omal soovil ja sissekanda wastawatesse nimelkirjadesse järgmised kaitseliitlased: Karl Reinap, Jüri Kaudmees, Hans Gio, Otto Hirth, Arthur Himberg, Johannes Wihlerson, Hans Korbmann ja Jüri Hallert — kõik 24. aug. s. a. arwates.

Liendus: Ljh. nr. 815.

§ 15.

Malewa koosseisu lugeda wastuwõetult ja sissekanda toetaja liikmena Keru komp. J. Lutwert — 22. sept. s. a. arwates.

(R. Saar.)

major

R. L. Harju mal. päälit.

Türi manööwer 11. ja 12. okt. 1930 a.

11. ja 12. oktoobril s. a. on Türi linna juures kaitseliidu lahewoolused taktikalised õppused — manööwer, millest wõtawad osa Harju, Järwa, Saalamaa ja Pärnumaa malewate üksused, mõlemil pooli kowendud pataljoni koosseisus.

Türi manööwritest malewal osawõtta tahe lastur kompaniiga ja ühe fide jaoga.

Päälituteks manööwri ajal määran:

1) **3. kompaniis:** kompanii päälitult — Järwalandi I. komp. propaganda plf. A. Kallion.

I. rühma päälitult — Järwalandi II. komp. plf. G. Nuff, temale abiks — Kohila komp. plf. J. Järw.

II. rühma päälitult — Waltu komp. plf. J. Kensa, temale abiks Inglise t. plf. J. Liwer.

III. rühma päälitult — Rabala komp. plf. A. Oja, temale abiks Järlepa komp. plf. A. Ende.

2) **4. kompaniis:** kompanii päälitult — Raiküla kompaniist plf. J. Tamm.

I. rühma päälitult — Raiküla komp. plf. A. Kalberg, temale abiks Hagudi komp. plf. M. Tiido.

II. rühma päälitult — Rae komp. plf. R. Gio, temale abiks Lohu üts. rhm. plf. J. Wunder.

Majanduspäälit — Kehtna kompanii päälit A. Araf.

Sanitaarpäälit — Juuru malewafonna arst Dr. Saar.

Wahelohtunikkudeks määran:

Instr. leitn. A. Wälja, instr. n. ltn. A. Jakobson'i, Rapla mlwf. plf. t. t. ref. kapt.

E. Nepe's'i, malewa gaasifaitse plf. A. Tols'i, Raiküla komp. plf. abi J. Wõmma, Linnaümbruse malewl. plf. abi E. Heimberg'i, Juuru malewl. plf. J. Tutt'i.

Wahelohtunikkudel wälja sõita Türi 10. oktoobril rongiga, mis wäljub Tallinna Sadama jaamast kell 23.30 ja jõuab Türi 11. okt. kell 04.12.

Märkus: Kui keegi määratud päälituteft ei saa manööwrietele minna, palun sellest hiljemalt 3. okt. s. a. minule teatada.

Türi manööwritest tuleb wälja tulla kaitseliitlastel nimetud üksustest järgmisel arwul:

Waltu kompaniist — 15 fl. Rapla t. 15 fl. Hageri komp. 15 fl. Rabala t. 10 fl. Kohila komp. 15 fl. Kohila wabr. üts. rhm. — 5 fl. Lohu üts. rhm. 5 fl. Järlepa komp. 10 fl. Juuru komp. 20 fl. Hagudi komp. — 10 fl. Inglise komp. 10 fl. Kehtna komp. — 10 fl. Järwalandi I. komp. — 5 fl. Järwalandi II. komp. — 5 fl. Raiküla komp. — 10 fl. Raiu komp. — 5 fl. Kuimetja üts. rhm. — 5 fl. Rae komp. — 15 fl. Satu af. üts. rhm. — 5 fl. Saue komp. — 10 fl. Keila komp. (fide jagu) — 10 fl.

Raistkodukaitse liikmetel toitlustajatena ja samariitlastena osa wõtta:

- 1) Kehtna jaost. — 10 (toitlustajad),
- 2) Järwalandi jst. — 3 (samariitlast),
- 3) Rae jst. — 3 (samariitlast).

Üksuste päälitutel aegsasti nimeliselt kindlaks määrata osawõtjad ning korraldused teha meeskondade wälja tulekuts.

Geelool tähendud osawõtjate arw üksustest on minimaalne. Soowib aga ühest eht teisest üksusest rohkem wälja tulla, on see wäga soowitaw. Peale eetpool nimestatud üksuste on õppustest osawõtt wäga soowitaw ka teiste üksuste kaitseliitlastel. Kui soowijaid on, tuleb üksuste päälitutel sellest malewa staapi teatada hiljemalt 3. okt. s. a. äratahendamades osawõtjate arwu ja lähtejaama.

Riietus — kaitseliidu worm käesideme; kellel see puudub — erariietes, kuid kaitseliidu müts ja käeside. Riituda tuleb wõimalikult soojalt.

Relwad ja rakmed — malewafjed püssidega, päälitub püstolitega, kelledele need wälja antud, wõõrihm ja üks padruni tasku neil, kes püssidega warustatud.

Sööginõud — lusikas, nuga ja wõimaluse korral joogi kruus ning wäike toidunõu.

Kaardid päälitutele, paupadrunid, fignaallipud ja tulilipud saawad wäljaantud Türi kohalejõudmisel.

Toit ja sõit raudteel siina ja tagasi — tasuta.

Kõigil manööwritest osawõtjatel, peale wahelohtunikkude tuleb wälja sõita rongidega 11. okt. s. a. järgmiselt:

1) **Satu jaamast.** Satu af. üts. rhm. 5 fl. ja Saue komp. 10 fl.) — kell 09.58. Korrapidaja ja sõidu korraldaja jaamas Satu af. üts. rhm. plf. **A. Weldemann.**

2) **Kohila jaamast** (Hageri komp. 15 fl., Kohila komp. 15 fl., Kohila paberiw. üts. rhm. 5 fl.) — kell 10.47. Korrapidaja ja sõidu korraldaja jaamas Kohila komp. plf. **J. Järw.**

3) **Lohu jaamast** (Järlepa komp. 10 fl ja Lohu üts. rhm. 5 fl.) — kell 11.04. Korrapidaja ja sõidu korraldaja jaamas Lohu üts. rhm. plf. **J. Wunder.**

4) **Hagudi jaamast** (Juuru komp. 20 fl. Hagudi komp. 15 fl.) — kell 11.23. Korrapidaja ja sõidu korraldaja jaamas Juuru komp. päälit **J. Koit.**

5) **Rapla jaamast** (Järwalandi I. t. 5 fl., Raiküla komp. 10 fl., Rapla komp. 15 fl., Raiu komp. 5 fl., Kuimetja komp. 5 fl., Rabala komp. 10 fl.) — kell 11.55. Korrapidaja ja sõidu korraldaja jaamas Rapla malewl. majandusplf. **Uniwer.**

6) **Keatwa jaamast** (Kehtna komp. 10 fl., Inglise komp. 10 fl., Waltu komp. 15 fl.) — kell 12.17. Korrapidaja ja sõidu korraldaja jaamas Waltu komp. plf. **J. Kensa.**

7) **Gidapere jaamast** (Järwalandi II. komp. 5 fl.) — kell 07.57. Korrapidaja ja sõidu korraldaja jaamas Järwalandi II. komp. päälit **R. Nuff.**

8) **Keila jaamast** (Keila kompaniist fide jagu 10 meest) — kell 06.05. Korrapidaja ja sõidu korraldaja jaamas Keila komp. relwur plf. **R. Wederik.**

9) **Raiküla jaamast** (Rae komp. 15 fl.) — kell 06.35. Korrapidaja ja sõidu korraldaja jaamas Rae komp. plf. **R. Gio.**

Märkus: Keila ja Raiküla jaamadest sõitjatel ümberistumine Tallinn-Wäike jaamas kell 08.51 Edasifõitmine ühe ja sama sõidupiletiga.

Jaamadesse määratud korrapidajate kätte saawad sõidupileid saadatud. Kui keegi määratuist ei saa mõneugustel põhjustel korrapidajaks olla, määrab tema omale asetäitja päälitu, kellele sõidupileid üle annab ja kohused ära seletab.

Kõigil manööwrietele sõitjatel vähemalt 1/2 tundi enne rongi ärasõitu jaamas olla. Korrapidajatel asuda ooteruumes, kus sõitjatel end registreerida. —

Õppused, karikawõistlused ja instrktorite tööpäewad oktoobri kuul s. a.

A. Taktikalised õppused.

Rahepoolseid taktikasti õppusi instrktoritel korraldada oma piirkondades „Harjulases“ Nr. 15/16 — 1930 a. avalbud juhimõõride ja korralduste järele.

Kompanii ja üks. rühma päälikutel, kelle piirkonnas õppused korraldakse, tuleb aegsasti hoolitseda päälikute õõkorterite, osawõtjate toidustamise, õperuumide ja kõigi kaitseliitlaste õppustest osawõitu eest.

Oktoobri kuul s. a. peetakse ära järgmised taktikalised õppused:

I. Wanema instrktori õppepiirkonnas:

1) Kurna üks. rühmas ja Nabala kompaniis

— kõigile päälikutele õppepäew 11. okt. kell 10.00; kogumine Kiili poe juures.

Üldine taktikaline õppus kõitidele kaitseliitlastele 12. oktoobril. Kogumine Kurna üks. rühmale Sausti asunduses kell 10.00 ja Nabala kompaniile Kiili poe juures kell 10.00.

2) Saku kompaniis ja Saku asun. üksiku rühmas —

Taktikaline õppus kõitidele kaitseliitlastele 19. oktoobril s. a. kogumine Saku kompaniile wallamajas kell 10.00. ja Saku asun. rühmale Saku jaama juures kell 09.00.

II. Kausalu instrktori õppepiirkonnas.

1) Kolga, Kõnnu ja Kiin kompaniides —

Päälikutele 4. okt. s. a. kell 10.00. Kolga asunduses.

Kõigile malewlastele ja päälikutele ühine. 5. okt. s. a. kell 09.00. kogumine Kolga asunduses.

Toidustamist korraldada Kolga naisjaosk. Kiin ja Kõnnu naisjaoskondade abiga Kolga asunduses.

2) Jõeletme, Anija ja Kodasoo komp. —

Päälikutele 11. okt. s. a. kell 10.00. Kodasoo asund.

Kõigile pääl. ja malewlastele ühine. 12. okt. s. a. kell 09.00. kogumine Kodasoo asund. Toidustamist korraldada Anija naisjaosk. Jõeletme naisjaoskonna abiga Kodasoo asunduses.

3) Raasiku, Peningu ja Mlawere komp. —

Päälikutele: 18. okt. s. a. kell 10.00. kogumine Raasiku wallamajas.

Kõigile pääl. ja malewl. ühine 19. okt. s. a. kell 09.00. Kogumine Raasiku wallamajas.

Toidustamist korraldada Raasiku naisjaoskonnal Mlawere ja Peningi naisjaoskondade abiga.

4) Mehatu kompaniis — kõigile päälikutele õppepäew 4. oktoobril. Kogumine Kõnnu õõmajas kell 10.00.

Mehatu komp. — üldine taktikaline õppus 5. oktoobril s. a. Kogumine I. rühmale wallamajas kell 10.00. ja II. rühmale — Liwakandil kell 10.00.

III. Keila instrktori õppepiirkonnas.

1) Wihterpalu üks. rühm. — kõigile päälikutele õppepäew 3. oktoobril s. a. Kogumine Wihterpalu wallamajas kell 12.00.

Wihterpalu üks. rühm. — üldine taktikaline õppus 5. oktoobril s. a. Kogumine Wihterpalu wallamajas kell 11.00.

2) Nõwa üks. rühm. — kõigile päälikutele õppepäew 4. oktoobril s. a. Kogumine Nõwa wallamajas kell 11.00.

Nõwa üks. rühm. — üldine taktikaline õppus 5. okt. s. a. Kogumine Nõwa wallamajas kell 11.00.

3) Harju kompaniis. — Kõigile päälikutele õppepäew 25. oktoobril s. a. Kogumine Järwelüläs hra. Dißmanni talus kell 10.00.

Harju kompaniis — üldine taktikaline õppus 26. oktoobril s. a. Kogumine I. ja II. rühmale Harju Mäel kl 10.00. III. ja IV. ning ratsa rühmale — Tabasalus kl. 10.00.

Üldine märkus: Taktikalistrite õppustele ilmuda ratmetes ja relwadega. Palkpadrunid jaamad wälja antud koha peal. Lahinpadrunid kodu jätta. Õppustele ilmumine kõigile kaitseliitlastele nõuetaw. Kes mõjutatel põhjustel ilmuda ei saa nendel teatada oma nimed ühes puundumise põhjusega oma otsekohese s. o. jao päälikule, kes need andmed õppuste algul õppuste juhatajale esitab.

Kompaoni päälikutel hoolitseda, et õppustele saats kaasa wõetud tulelipud ja tärisriistad.

B. Karikawõistlused.

Karikawõistlused korraldada „Kaitseleitudu karikawõistluste määruste“ (awalbud „Harjulases“ Nr. 11/12 — 1930 a.) ja minu korralduste (awalbud „Harjulases“ Nr. 15/16 — 1930 a.) järele.

Oktoobri kuul s. a. on karikawõistlused:

I. Keila instrktori õppepiirkonnas:

Kiisipere kompaniis — Karikawõistlused ja kontroll kogumine 19. okt. s. a. Kogumine komp. lasterajal kell 11.00.

II. Rapla instrktori õppepiirkonnas:

1) Sageri kompaniis 5. oktoobril kell 10.00 Rabivere lasterajal.

2) Järwakandi 2-ses komp. 18. ja 19. okt.; kogumine kell 09.00 lasterajale.

D. Instrktorite tööpäewad.

Instrktoritel tööpäewadel taktikalise wäljaõppe, lasteasjanduse, tehalise kaswatus, majandus, asjaajamise ja organiseerimise aladel talitada minu korralduste järele, mis awalbud „Harjulases“ Nr. 15/16 — 30 a.

Instrktorite õppetegewuse ja tööpäewad oktoobri kuul s. a. on:

I. Wanema instrktori õppepiirkonnas:

1) Kurna üks. rühmas 9—11. okt.
2) Saku as. üks. r. 16—18. okt.
3) Nabala komp. 29—31. okt.

II. Kausalu instrktori õppepiirkonnas:

Kolga komp. 1—6. okt.
Kodasoo „ 9—12. okt.
Raasiku „ 15—20. okt.

III. Rapla instrktori õppepiirkonnas:

1) Sageri kompaniis 4—8. okt.
2) Türi manõõritel 10—13. okt.
3) Järwakandi 2-ne l. 16—19. okt.
4) Rapla komp. 25—31. okt.

IV. Keila instrktori õppepiirkonnas:

1) Wihterpalu ja Nõwa üks. rühmade 2—8. oktoobrini.
2) Ettevalmistuse tööd Türi manõõwritels ja Türi manõõwritel 10—13. okt. s. a.
3) Saue kompaniis 14—16. okt.
4) Kiisipere komp. 18—19. okt.
5) Harju kompaniis 24—27. okt.

R. Saar

major

Sarju malewa päälit.

Muudatused õppuste kohta:

I. Keila õppepiirkonnas:

1) Laitse üks. rühm ja Kernu komp. päälikute õppepäew 11. okt. ja nimetud üksuste wahel taktikaline õppus 12. okt. s. a. jääwad ära Türi manõõwri pärast, mis peetakse tähendud päewadel.

2) Kloostri komp. päälikutele õppepäew 26. sept. ja komp. üldine taktikaline õppus 28. sept. s. a. on edasi liikatud ja saab olema päälikutele 26. novembril kell 11.00 Kloostri wallamajas ja kompaniile üldine taktikaline õppus 28. novembril s. a. Kogumine Kloostri wallamajas kell 10.00.

3) Harju-Kisti komp. päälikute

õppepäew 27. sept. ja kompanii üldine taktil. õppus 28. sept. on edasi liikutud ja saab olema, päälikutele 27. novembril j. a. ja kompaniile üldine taktiline õppus 28. novembril j. a. Kogumine „Harjulases“ Nr. 15/16 tähendud kohtadel ja tellaegadel.

II. Rapla õppepiirkonnas:

Türi manöövrite töttu jääwad ära Rapla õppepiirkonnas järgmised taktikalised õppused:

- 1) Järwakandi 1 ja 2 komp. 4. ja 5. oktoobril.
- 2) Raiküla ja Rabala kompaniil 11. ja 12. okt.
- 3) Inglise, Rahu ja Animetsa komp. 18. ja 19. oktoobril.

R. Saar

major

Harju malewa päälit.

Malewa pääliku korraldused.

I.

„Harjulase“ tellimise raha on osa üksuste liitliitlastes suuremalt jaolt käesolewal aastal (1 kroon 20 senti) äramaksunud, kuid on ka üksusi kus 1—5 tellijat. Üsna wähe tellimisi on naiskodulaitse jaoskondadest. „Harjulase“ järjekindlaks wäljaandmiseks on takistuseks raha puudus. Palun kaitsepolitsei ja naiskodulaitse liikmeid, kes ühist „Harjula“ ei kasuta, tellimise raha üksuste päälikute ja jaosk. esinaste kätte ära tasuda hiljemalt 1.11. novembril j. a. Üksuste päälitid ja jaoskonna esinasi palun aga tellimise rahad kohe malewa staapi ära saata.

II.

Arusaamatuste ärahoidmiseks teatan, et tarwiliku warustuse puudusel saab wastu wõetud uusi kaitsepolitsei ainult juhtivatele kohtadele ja neid, kes warem malewas olnud, kuid lahkunud kaitsepolitsei teenistusse minemul wõi mõnel teisel kaalulwal põhjusel.

Soojawalduse lehed tulewad täita uue vormi järele, juurdelises päänapilt ja „Harjulase“ tellimise raha 1 kroon.

Alma päewapildita liikmete malewa staabist ei saa wäljaantud.

Sga liikme kaarti eest, malewa juhatusel otjusel, tuleb tasuda 10 senti ja soowiwalduse lehe eest — 1 sent.

R. Saar

major

Harju malewa päälit.

Allüksuste päälikute korraldused

R. L.

Harju-Nisti kompanii kaitsepolitseile.

I.

Annan sellega teada, et kompaniis jääb taktiline õppus „28.“ sept. ära, niisama ka õppepäew päälikutele „27.“ septembril. Kuid — kompaniis saab korraldatud taktiline õppu (oma waheline) „12.“ okt. j. a. Kogumine — Nisti w. koolimajja kell 11.00. Kaasa wõtta kõik warustus peale lahingpadrunite. Naisjaoskonna poolt walmistatud see tee ja wõilewad.

II.

Et kompaniis palju püsise kordaseadmist ja proowimist wajawad, kõigil II. tuua hiljemalt „27.“ sept. j. a. kõlbmata ja kordaseadmist nõudwad püsifid minu juurde, kus need piirkonna instruktori leitn. Wälja poolt kordaseatud saawad „28.“ septembril j. a. Walgma lasterajal. — Kõigil relwurwpäälikutel ja laskejuhatajatel ilmuda „28.“ sept. j. a. kell 10.00 minu juurde wälja-antud püsifidega, et abiks olla püsifide proowimisel instruktorigil. Kaasa wõtta lõunane eine.

III.

Järgmine lastepäew on Walgmaa lasterajal „5.“ okt. j. a., mis ajaks kõik parandada antud püsifid ära wiia. Kogumine lasterajal kell 10.00. Ilmuda kõigil relwurritel ja laskejuhatajatel, peale malewlaste.

G. Leineman.

päälit.

Kolga kompanii kaitsepolitseile.

Tuletan meelde kõigile I. I. järgmist:

1) Sportlised kursused kompaniile peetakse ära 27. ja 28. septembril j. a. Kogumine 27. septembril kell 09.00 Rahalas — kaitsepolitsei kodu ruumes. (W. Harjulane nr. 15/16 — 1930.)

2) a. Õppepäewad kõigile rühma ja jao päälikutele, nende abidele ja laskejuhatajatele 4. oktoobril j. a. Kogumine Kolga wallamajja kell 10.00. b. Taktilised õppused kõigile kaitsepolitseile 5. oktoobril j. a. Kogumine Kolga wallamajja kell 10.00. (W. Harjulane nr. 9/10 — 1930. a.)

Palun kõik päälitid ja malewlasti kursusest ja õppustest osawõtma ilmuda.

G. Wiilmann.

Komp. päälit.

Teadaanded.

I.

Järgmine „Harjulane“ ilmub 10. X. 30 a.

II.

Naiskodulaitse keskjuhatus wäljaandel on trüütist ilmunud „Kodulaitse ja lauluk 1“, mis sisaldab 164 launist isamaaliku, piduliku ja rahwalaulu. Raamatu wäljumus launis ja praktiline kaigas lundmiseks. Soowitaw osta igal kaitsepolitseil ja naiskodulaitse liikmel. Hind 50 senti; müügil malewa staabis Tallinn, Kaarli tn. 8.

III.

Kaitsepolitsei peastaap on ostnud W. W. Relwastusosakonnalt 371 kaitsepolitsei mitetarwiliku wäikest suurust kaealuse hobuse sadulat. Ehitusel töttu ratsasõiduks kõlbmatud, kuid nende nahl' osti wõib tarwitada teiste sadulate ja weorakmete remondiks. Sadulate hind à 1 kroon ja müüjalise kohemaksetawa raha eest. Soowijaid palun malewa staapi teatada kuni 1. okt. j. a.

R. Saar.

major

Harju malewa päälit.

Naiskodulaitse ala.

R. L. Harju malewa pääliku

Käskkiri

Nr. 33.

Tallinnas, 24. sept. 1930 a.

§ 1.

Naiskodulaitse Walmu jaoskonna liige A. Kuusental on 5. VII. j. a. abiellunud ja uueks perekonnanimeks omanud „Laiapää“, misjulgusest muudatusest tema soowiwalduslehel wastaw parandus teha.

Diendus: Ljh. Nr. 859.

§ 2.

Naiskodulaitse Anija jaoskonna liikmed Agathe Puks ja Salme Anton on abiellunud ja uueks perekonnanimeks omanud: esimene „Bierfeldt“ ja teine „Mihl“, misjulgusest muudatusest nende soowiwalduslehtedel wastaw parandus teha.

Diendus: Ljh. Nr. 870.

§ 3.

Naiskodulaitse Harju ringlonda lugeda wastuwõetult tegevliikmena alljärgnewad naiskodulandid 22. sept. j. a. arwates:

Harju jaoskonda:

Salme Paks, Hilda Urvas.

Raafiku jaostkonda:

Amilde Saarem, Alide Kivimägi,
Hilda Steinberg.

Kloostri jaostkonda:

Olga Pifang, Alma Neumann.

Ruivajõe jaostkonda:

Leena Metua, Elfriede Kaudwere.

Riiu jaostkonda:

Alma Piob, Lydia Kriisa, Leida Tamm.

Rae jaostkonda:

Helene Helde.

Triigi jaostkonda:

Aneta Suurkast.

Beningi jaostkonda:

Linda Part, Tuulie Suurkuust, Meeta
Walp, Elise WiAmann.

Rabala jaostkonda:

Amanda Lind.

§ 4.

Naist. Harju ringkonnast lugeda lahku-
nults alljärgnevad naiskodulaise liikmed:

Rae jaostkonnast:

Helmi Argus — elutoha muutmise töttu
1. sept. s. a. arwates.

Riiu jaostkonnast:

A. Sun — elutoha muutmise töttu
15. sept. s. a. arwates.

Saue jaostkonnast:

M. Kolamägi — omal soovil 29. aug.
s. a. arwates.

(K. Saar)

major,

Sarju malewa päälit.

Samariitlased.

1. Arvestades kohalikkude oludega, eriti
maal, on õppelawa minimaalne tundide
arw 24. Võimaluse korral on soovitatav
läsitada programmi ükfitasjalisemalt, kuid
mitte üle 50 tunni.

2. Erilise tähtsuse omavod järgmised
ained: esimene abi, sõjagaasid, wälja-
sanitaarteenisustus (transport), terwishoid,
talitus haigetega. Suurt rõhku tuleb
panna praktilise läsitamise peale (hrjutused).

3. Anatoomia, physioloogia, esimene abi
ja transporti läsitamiseks on tarwitusele
wõetud Dr. B. Woogas'e raamat „Esimene
abi“ saadawal Punase Risti peawalitsuses,
Niguliste 12, Tallinnas ja „Päewalehe“
kaupluses ja talituses. Sgajuguseid abi-
nõusid võib saada Punase Risti Pea-
walitsuse laudu, Niguliste 12, Tallinnas.

4. Kursuse lõpetamisel korraldatakse
katsed Punase Risti Peawalitsuse ja selle
asutuse esitajate osawõttel, kes oli kursuse
tegelikult korraldajaks. Istitud kes katsed
rahuldawalt sooritanud, saawad Punase
Risti poolt tunnistused, milledeks tähen-
datud ka kursustel kuulatud tundide arw.
Samuti awaldatakse nende nimed ka male-
wa käsikirjas.

Awaldan Samariitlaste kursuse ükfitas-
jalise lawa

(24 tundi)

Esimene abi. (12 tundi)

A.

1. Sissejuhatus.
2. Esimese abi ülesanded.
3. Mis on õnnetud juhtumised ja äti-
lised haigused.

B.

Snimese leha ehitus ja talitus.

1. Rakk, koed ja elundid.
2. Luustik, tema ehitus ja ülesanne.
3. Lihastik, ehitus ja talitus.
4. Rinnaloope elundid, nende ehitus
ja talitus, hingamine ja wereringwool.
5. Rõhuloope elundid, nende ülesanne,
seedimine, ainete wahetus, ekskretoorised
elundid.
6. Waagna loopa elundid.
7. Rask ja nahaalune raswtude, ehitus
ja talitus.
8. Ergulawa ja meelte elundid.
9. Sisenõretuse elundid.

C.

Üldteadmised abiandjale.

1. Riideft lahitiwõtmine ja riidepanemine.
2. Tuiswoonte pigistuskohad.
3. Kunstlik hingamine.
4. Kunstlik oksse.
5. Klistiiri tegemine.
6. Üldine õpetus rohtudeft, sidemater-
jalist ja aseainetef.
7. Kodune ja asutuse apteel.
8. Msepsis ja antisepsis.
9. Surma tundemärgid.
10. Desinfektisioon ja desinfektisiooni
õpetus.

D.

Haawad — esimene abi.

1. Üldiselt haawadest. Desinfektisioon
ja fide.
2. Werejooks — wäline ja sisemine.
3. Lõike, käristus, muljutus, torkehaa-
wad jne.
4. Mürgitud haawad.
5. Põletis haawad.
6. Kälmetus haawad.

E.

Uuumurded, nikastus, wenitus —
esimene abi.

1. Üldiselt.
2. Ükfitasjaliselt.

F.

Sidemed, lahased jne. Ükfitasjaliselt.

G.

Õnnetud juhtumised ja ätilised haigused.

1. Wõõrad lehad.
2. Uppumine.
3. Poomine.
4. Lämmatus hingamisets kõlbmata
gaaside läbi
  - a) wing,
  - b) sõehappegaas,
  - c) põletisgaas,
5. Soojuse (kuumuse) löök, päitefe piste.
6. Pitsse (wälgu) löök. elektri löök.
7. Urakülmamine.
8. Mineetus.
9. Peajuu pörutus.
10. Erfude pörutus, (schokk).
11. Mjurabandus (apoplexia cereberi)
12. Südame nõrkus, ätiline jõutadu-
mine, südamerabandus.
13. Langetõbi, hüsteerilised krambid.
14. Woolmed.
15. Woolmed kuuriete ajal.
16. Oksse meelemärfuse kaotamise juures.
17. Dotamata sünnitus.
18. Hingematmine.
19. Merehaigus.
20. Ätilised waimu ja erguhaigused.
21. Mürgitused.

H.

Õpetus transportidist ja transport abi-
nõudeft.

**Üldse haige, ema, rinna- ja wäi-
fese lapse terwishoid ja hoolekan-
ne. (4 tundi)**

A.

Sissejuhatus (üldiselt hoolekandest. ter-
wishoiust, asutustest ja hoolekandest jne.)

B.

1. Naife suguelundite ehitus ja talitus.
2. Terwe leha ja waim terwishoid,
wõimlemine jne.
3. Suguelu terwishoid.
4. Raskfejalgsus, sünnitus ja lapsewoo-
di aeg.

C.

1. Rinna- ja wäikelapse arenemine.
2. Toitmine.
3. Mähkimine. riided, ase, puhtus män-
gulannid jne.
4. Lastehaigused.
5. Raskawate haiguste eest hoidmine
kodus ja asutustes.

Haigete ja surnute talitus. (1 tund)

1. Haigetatalitus üldse.
2. Surnu talitus üldse.
3. Haige ja surnu talituseft peale esimese
abi andmist luni arsti ehf wastawate
wõimude kohale jõudmist.

Sõjagaasid. (3 tundi)

1. Liigitus.
2. Nende omadused ja mõju inimese peale.
3. Ifililit ja kollektiiv kaitse.
4. Efimene abi, transport, ravimine.

Terwishoid. (1 tund)

1. Ifililit terwishoid. Keha ja waimu terwishoid.
2. Kodu terwishoid ja talitus-majapidamine.
3. Elukutse terwishoid.
4. Rahwa terwishoid. Üldine ja awalik terwishoid.
5. Spordi terwishoid.

Samariitlaste organisatsioon ja tema ülesanded. (1 tund)**Vähite ülewaade wälja sanitaar-teenistusest. (2 tundi)**

1. Wähinute ja haigete eest hoolitsemine wäeasas liikumisel ja puhkamisel.
2. Intertrigo.
3. Haudunud ja hõõrutud jalad.
4. Haawatute, haigete ja mürgitute kandmine ja wedamine.
5. Käitel ning kanderaamil kandmine.
6. Kandeabinõude improviseerimine.
7. Sanitaar-kandurid.
8. Haawatu ajetamine sanitaarkaari-kule ja autole.
9. Haawatute koristamine lahingwähjal.
10. Kergelt haawatud.
11. Wiibimata arstiabi wajawad haawatud.
12. Looletseta (surmawalt) haawatud.
13. Haawatutele ja hõõrututele abiandmise üldised määrused.
14. Sidumise punktid ja lahsaretid, sanitaarwagunid ja transport.
15. Genfi konwentsioon ja Punane Riist.
16. Praktilised harjutused.

Efimene abi.

1. Arwestades kohalikkude oludega, eriti maal, on õppekawa minimaalne tundide arv 8 tundi. Võimaluse korral on soovitatav käsitada programmi üksikasjalikumalt, kuid mitte üle 20 tunni.
2. Erilist rõhku tuleb panna praktilise aine käsitamise peale (harjutused).
3. Anatoomia, füsioloogia, efimene abi ja transporti käsitamisel on tarwituks olewud Dr. B. Wooga'se raamat "Efimene abi" jaadawal Punase Riisti Peawalitsuses, Riguliste 12, Tallinn, ja Päewalehe kaupluses ja talituses. Iga-õuguseid õppeabinõusi võib saada Punase Riisti Peawalitsuse kaudu, Riguliste 12, Tallinn.
4. Kursusest osawõtmine on soovitatav kõikidele kaitsejõudlastele.
5. Kursuste lõpul korraldatakse katsed ja lõpetanute nimed awaldatakse malewa käsikirjas, aratähendades iga kohta kursustel kuulatud tundide arv.

Efimene abi.

Õnnetute juhtumiste ja äkiliste haiguste puhul.

Programm (8 tundi)

1. Efimene abi ja selle piirid.
2. Efimene abi andja ülesanded.
3. Õnnetu riietest wabastamine.
4. Kohad tuissoontel, kuhu werejooksu puhul wajutada võib.
5. Kunstlik hingamine.
  - a) Silwestri meetod.
  - b) Howardi.
  - c) Silwestri ja Howardi ühendusmeetod.
  - d) Schultze meetod.
6. Kunstlik ofse.
7. Haawatud (lõõdud, lastud, mürgitud jne.).
8. Werejooks:
  - a) wäline,
  - b) sisemine.

Efimene side, lahased, haige ja haawatu transport.

9. Luumurded, nikastus, wenitus.
10. Wõõrad kehad, hingematmine.
11. Uppumine, poomine.
12. Lämmastus hingamiselts kõlbmatute gaaside läbi.
13. Soojuslöök, päikese piste.
14. Põlse, elektrilööd.
15. Külmetus, aratilmamine.
16. Mineetus, peajude pörotus, ofse meelemärguse juures.
17. Njurabandus.
18. Südamerabandus.
19. Langetõbi, hüsteerilised krambid.
20. Woolmed.
21. Dotamata sünnitus.
22. Merehaigus.
23. Mürgitused: mineraal ja orgaanilised happed, lehelised, lubi, lubjawesi, nikotiin (tubakas), rikkilainud toiduained (botolismus), sublimaad.
24. Sõjagaasid:
  1. liigitus,
  2. nende omadused ja mõju inimestele,
  3. ifililit ja kollektiiv kaitse.
  4. efimene abi, transport, ravimine.

Terwishoid.

Üldmõistet ifililitust terwishoiust.

Üldised korraldused.

- 1) Wäga soovitatavaks tuleb pidada, et samariitlaste kursustest osawõtaks ka kaitsejõudlastel ja kodanikel wäljaspoolt kaitsejõude, kusi juures wäljaspoolt kodanikkubelt ei ole soovitatav tasu wõtta, kui naisjaoakondade rahaline seisukord wähegi lubab kursuste korraldamisega seotud kulufid latta.
- 2) Igal naisjaoakonnal, kus kursused korraldatakse, tuleb maksta ringkonna juhatusel 20—40 krooni kursuste õpejõudude tasumaksmise arwel.
- 3) Kursuste õpejõududele tuleb kohapeal

anda tasuta korter ja ülespidamine lüna palga maksab ringkonna juhatus.

Samariitlaste kursused saawat korraldud:

Kolga naisjaoakonnas 29. sept. kella 10.00 kuni 12. okt. s. a. Kogumine Rahalase kaitseleidiu kodu ruumes.

Et takistusi kursuste korraldamisega ei tuleks, palun nende jst. esinaiisi, kus kursusi soovitatse, malewa staapi hiljemalt 8. okt. teatada, mis ajal ja kus kohal soovitatse kursusi korraldada, arwestades sellega, et kursuse kestmus on kuni 13 päewa.

M. Arat

Sarju ringkonna esinaine.

Wäljawõtted koosolekute protokollidest.

Uwaldan teadmiseks ja korralduste tegemiseks wäljawõtted malewkonna ja kompanii päälkute koosoleku protokollist Nr. 3/1 — 10. aug. 1930 a. P. III. „Sarjulase“ küsimus. Peale pilemaid läbi-rääkimisi otjustatalse: „Sarjulane“ on tarwilik; ta ilmugu kindlasti iga kuu 10-al ja 25-al päewal, wäljaarwatud juuli ja augusti kuud, kunas tarwiduse korral anda wälja erinumner, niisamuti anda wälja erinumner eraforralistiel juhustel. Tellijate aadresside kontrollimine aeg-ajalt tuleb läbiwita. Postiwaliituse kaudu korraldust paluda, et „Sarjulane“ posti peal mitte ei wiibiks.

„Sarjulase“ tellimise raha, alates 1. jaan. 1931 a., maksab iga kompanii ja äksit rühm 50 senti liikme pealt ja jaadab selle iga aasta jaanuari kuu jooksul malewa staapi ühes tellijale nimikirjaga ja nende täieliku aadressiga, mis võimaldaks tellijate aadresside kontrollimist. Malew., kompanii ja äksitu rühma päälitud hoolitsegule selle eest, et korraldused, mis nende poolt üksusele teatawaks tehakse, õigets ajaks „Sarjulase“ toimetusele ära jaadetaks (4—5 päewa enne ilmumise tähipäewa malewa staabis kohal oleks). Ühilaft hoolitseta ka selle eest, et kõik korraldused jaaks aegjasti awaldud ja nende teada-andega hilinemisi ette ei tuleks.

P. IV. „Katsjuda juure tömmata toetajaid liikmeid, ühilafti allüksuste juhatusel tuleb kaaluda nende tegew liikmete registreerimist toetajateks liikmeteks, kes ühel või teisel põhjusel ei saa kaitseleidiu tööst ja tegewusest osa wõtta. Uwaldati soowi, et malewa juhatus toetajate liikmete maksu alamäärana wähendaks ühe krooni peale. Koha pealsetel juhatusel toetajaid liikmeid wastu oma äranägemise järele. Toetajate liikmete liikmemeks läheb selle äksuse kasuks selle nimikirjas nad seijawad.

Wastutaw toimetaja: R. Saar.
Wäljaandja: Sarju malewa staap